

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 10 lipca 2019 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Transport lotniczy – Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 – Wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów – Odwołanie lotu – Pomoc – Prawo do zwrotu kosztów biletu lotniczego od przewoźnika lotniczego – Artykuł 8 ust. 2 – Impreza turystyczna – Dyrektywa 90/314/EWG – Upadłość organizatora imprezy turystycznej

W sprawie C-163/18

mającej za przedmiot wnioszek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Rechtbank Noord-Nederland (sąd rejonowy dla Niderlandów Północnych, Niderlandy) postanowieniem z dnia 21 lutego 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 1 marca 2018 r., w postępowaniu:

HQ,

IP, reprezentowany przez przedstawiciela ustawowego **HQ,**

JO

przeciwko

Aegean Airlines SA,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Prechal, prezes izby, F. Biltgen, J. Malenovský (sprawozdawca), C.G. Fernlund i L.S. Rossi, sędziowie,

rzecznik generalny: H. Saugmandsgaard Øe,

sekretarz: M. Ferreira, główna administratorka,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 16 stycznia 2019 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu **HQ, IP,** reprezentowanego przez przedstawiciela ustawowego **HQ,** i **JO** przez I. Maertzdorffa, advocaat, M. Duinkerke'a i M.J.R. Hannink,
- w imieniu **Aegean Airlines SA** przez J. Croona i D. van Genderena, advocaten,

* Język postępowania: niderlandzki.

- w imieniu rządu czeskiego przez M. Smolka, J. Vláčila i A. Kasalicką, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego początkowo przez T. Henzego, a następnie przez M. Hellmanna i A. Berg, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez A. Nijenhuisa, C. Valero i N. Yerrell, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 28 marca 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 8 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. 2004, L 46, s. 1) w związku z przepisami dyrektywy Rady 90/314/EWG z dnia 13 czerwca 1990 r. w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek (Dz.U. 1990, L 158, s. 59).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy HQ, IP, reprezentowanym przez przedstawiciela ustawowego HQ, i JO (zwanymi dalej „HQ i in.”) a przewoźnikiem lotniczym Aegean Airlines SA w przedmiocie zwrotu kosztów biletów lotniczych, dochodzonego przez HQ i in. w następstwie odwołania lotu stanowiącego część imprezy turystycznej.

Ramy prawne

Prawo Unii

Rozporządzenie nr 261/2004

- 3 Motywy 1, 2 i 16 rozporządzenia nr 261/2004 stanowią:

„(1) Działanie Wspólnoty w dziedzinie transportu lotniczego powinno mieć na celu, między innymi, zapewnienie wysokiego poziomu ochrony pasażerów. Ponadto powinno się w pełni zwracać uwagę na ogólne wymogi ochrony konsumentów.

(2) Odmowa przyjęcia na pokład i odwołanie lub duże opóźnienie lotów powodują poważne problemy i niedogodności dla pasażerów.

[...]

(16) Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania w przypadkach, gdy zorganizowana wycieczka [impreza turystyczna] zostaje odwołana z przyczyn innych niż odwołanie lotu”.

4 Artykuł 1 tego rozporządzenia, zatytułowany „Przedmiot”, stanowi w ust. 1:

„Niniejsze rozporządzenie przyznaje, na warunkach [w nim] wymienionych poniżej, minimalne prawa dla pasażerów, [w szczególności] w następujących sytuacjach [w wypadku]:

- a) odmowy przyjęcia na pokład wbrew ich woli;
- b) odwołania ich lotu;
- c) opóźnienia ich lotu”.

5 Artykuł 3 rzeczonoego rozporządzenia, zatytułowany „Zakres zastosowania”, stanowi w ust. 6:

„Niniejsze rozporządzenie nie narusza praw pasażerów wynikających z dyrektywy 90/314/EWG. Niniejsze rozporządzenie nie ma zastosowania w przypadkach, gdy zorganizowana wycieczka [impreza turystyczna] jest odwołana z przyczyn innych niż odwołanie lotu”.

6 Artykuł 5 tego rozporządzenia, zatytułowany „Odwołanie”, stanowi w ust. 1:

„W przypadku odwołania lotu pasażerowie, których to odwołanie dotyczy:

- a) otrzymują pomoc od obsługującego przewoźnika lotniczego, zgodnie z art. 8; oraz
- b) otrzymują pomoc od obsługującego przewoźnika lotniczego, zgodnie z art. 9 ust. 1 lit. a) i art. 9 ust. 2, jak również, w przypadku zmiany trasy, gdy racjonalnie spodziewany czas startu nowego lotu ma nastąpić co najmniej jeden dzień po planowym starcie odwołanego lotu, pomoc określoną w art. 9 ust. 1 lit. b) i c); oraz
- c) mają prawo do odszkodowania od obsługującego przewoźnika lotniczego zgodnie z art. 7, chyba że:
 - (i) zostali poinformowani o odwołaniu co najmniej dwa tygodnie przed planowym czasem odlotu; lub
 - (ii) zostali poinformowani o odwołaniu w okresie od dwóch tygodni do siedmiu dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot najpóźniej dwie godziny przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego najwyżej cztery godziny po planowym czasie przylotu; lub
 - (iii) zostali poinformowani o odwołaniu w okresie krótszym niż siedem dni przed planowym czasem odlotu i zaoferowano im zmianę planu podróży, umożliwiającą im wylot nie więcej niż godzinę przed planowym czasem odlotu i dotarcie do ich miejsca docelowego najwyżej dwie godziny po planowym czasie przylotu”.

7 Artykuł 8 rozporządzenia nr 261/2004, zatytułowany „Prawo do zwrotu należności lub zmiany planu podróży”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. W przypadku odwołania do niniejszego artykułu, pasażerowie mają prawo wyboru pomiędzy:

- a)
 - zwrotem w terminie siedmiu dni, za pomocą środków przewidzianych w art. 7 ust. 3, pełnego kosztu biletu po cenie, za jaką został kupiony, za część lub części nieodbytej podróży oraz za część lub części już odbyte, jeżeli lot nie służy już dłużej jakimkolwiek celowi związanemu z pierwotnym planem podróży pasażera, wraz z, gdy jest to odpowiednie,
 - lotem powrotnym do pierwszego miejsca odlotu, w najwcześniejszym możliwym terminie;

- b) zmianą planu podróży, na porównywalnych warunkach, do ich miejsca docelowego, w najwcześniejszym możliwym terminie; lub
- c) zmianą planu podróży, na porównywalnych warunkach, do ich miejsca docelowego, w późniejszym terminie dogodnym dla pasażera, w zależności od dostępności wolnych miejsc.

2. Ustęp 1 lit. a) ma również zastosowanie do pasażerów, których lot stanowi część imprezy turystycznej, z wyjątkiem prawa do zwrotu należności, gdy to prawo wynika z dyrektywy 90/314/EWG”.

Dyrektywa 90/314

- 8 Zgodnie z motywem 21 dyrektywy 90/314:

„zarówno dla konsumentów, jak i sektora imprez turystycznych korzystne byłoby nałożenie na organizatorów i/lub punkty sprzedaży detalicznej obowiązku właściwego udokumentowania zabezpieczenia finansowego na wypadek swojej [ich] niewypłacalności”.

- 9 Artykuł 1 tej dyrektywy przewiduje:

„Celem niniejszej dyrektywy jest zbliżenie przepisów ustawowych, wykonawczych i administracyjnych państw członkowskich dotyczących imprez turystycznych sprzedawanych lub oferowanych na sprzedaż na terytorium Wspólnoty”.

- 10 Artykuł 4 ust. 6 rzeczony dyrektywy stanowi:

„Jeżeli konsument, zgodnie z ust. 5, odstąpi od umowy lub jeśli z jakiegokolwiek przyczyny [z wyjątkiem przyczyn zawinionych przez konsumenta] organizator odwoła usługę przed uzgodnioną datą rozpoczęcia podróży, konsument jest uprawniony:

- a) albo do skorzystania z imprezy zastępczej takiej samej lub wyższej jakości, jeżeli organizator lub punkt sprzedaży detalicznej może zaoferować taką usługę zastępczą; jeżeli oferowana impreza jest niższej jakości, organizator zwraca konsumentowi różnicę w cenie;
- b) albo do żądania [niezwłocznego] zwrotu całości kwot wpłaconych w ramach umowy.

[...]”.

- 11 Zgodnie z art. 5 ust. 1 tej samej dyrektywy:

„Państwa członkowskie podejmą wszelkie niezbędne kroki w celu zapewnienia odpowiedzialności organizatora i/lub punktu sprzedaży detalicznej wobec konsumenta za właściwe wykonanie zobowiązań wynikających z umowy, niezależnie od tego, czy obowiązki te mają być wykonane przez organizatora i/lub punkt sprzedaży detalicznej czy usługodawcę. Nie narusza to uprawnień organizatora i/lub punktu sprzedaży detalicznej w stosunku do tych usługodawców”.

- 12 Artykuł 7 dyrektywy 90/314 przewiduje:

„Na wypadek swojej niewypłacalności organizator i/lub punkt sprzedaży detalicznej, będący stroną umowy, powinni zapewnić dostateczne zabezpieczenie umożliwiające zwrot nadpłaconych pieniędzy oraz powrót konsumenta z podróży”.

Prawo niderlandzkie

- 13 W czasie wystąpienia okoliczności faktycznych rozpatrywanych w postępowaniu głównym dyrektywa 90/314 została transponowana do prawa niderlandzkiego w tytule 7A, zatytułowanym „Umowa o podróż”, siódmej księgi Burgerlijk Wetboek (kodeksu cywilnego).
- 14 W przypadku rozwiązania umowy o podróż przez organizatora imprezy turystycznej art. 7:504 ust. 3 kodeksu cywilnego uprawnia pasażera do żądania od niego w szczególności zwrotu ceny biletów lotniczych.
- 15 Artykuł 7:512 ust. 1 kodeksu cywilnego przewiduje spoczywające na organizatorze imprezy turystycznej zobowiązanie do podjęcia z góry środków niezbędnych do zapewnienia, że w przypadku gdy ze względu na swoją niewypłacalność nie będzie on w stanie spełnić zobowiązań ciążących na nim wobec uczestnika wycieczki, zobowiązania te zostaną przejęte przez inny podmiot albo uczestnikowi zostaną zwrócone koszty wycieczki.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

- 16 Aegean Airlines, spółka z siedzibą w Grecji, zawarła umowę czarterową z G.S. Charter Aviation Services Ltd (zwaną dalej „G.S. Charter”), spółką z siedzibą na Cyprze, na podstawie której Aegean Airlines udostępniła G.S. Charter – w zamian za zapłatę uzgodnionej opłaty czarterowej – umówioną liczbę miejsc w samolotach. G.S. Charter odsprzedała następnie te miejsca podmiotom trzecim, między innymi biuro podróży Hellas Travel BV (zwanemu dalej „Hellasem”) z siedzibą w Niderlandach.
- 17 G.S. Charter i Hellas zawarły umowę, która przewidywała, że od dnia 1 maja do dnia 24 września 2015 r. w każdy piątek miały być wykonywane przeloty w obie strony pomiędzy Eelde (Niderlandy) a Korfu (Grecja) na rzecz Aegean Airlines miała zostać uiszczona kaucja, a zapłata za każdy lot powrotny realizowany w piątek miała następować w poprzedzający go poniedziałek.
- 18 W dniu 19 marca 2015 r. HQ i in. dokonali w Hellasie rezerwacji lotów z Eelde na Korfu i z powrotem. Powyższe loty były częścią „imprezy turystycznej” w rozumieniu dyrektywy 90/314, za którą cena została zapłacona na rzecz Hellasa.
- 19 Na powyższe loty, przewidziane na dzień 17 i 24 lipca 2015 r., HQ i in. otrzymali bilety elektroniczne opatrzone logo Aegean Airlines, jak również dokumenty, z których wynikało, że Hellas jest czarterującym.
- 20 Jak wynika z postanowienia odsyłającego, kilka dni przed uzgodnioną datą wylotu Hellas wystosował do HQ i in. list oraz wiadomość poczty elektronicznej, w których poinformował ich, iż z powodu spadku liczby dokonanych rezerwacji oraz anulowania już dokonanych rezerwacji w związku z istniejącą wówczas „niepewnością odnośnie sytuacji panującej w Grecji”, jest zobowiązany do odwołania lotów uzgodnionych z Aegean Airlines, ponieważ rzeczony przewoźnik zdecydował w związku z niemożliwością uzyskania zapłaty ceny uprzednio uzgodnionej z Hellasem, że nie będzie realizować już lotów do i z Korfu, począwszy od dnia 17 lipca 2015 r. W tej sytuacji Hellas poinformował HQ i in., że zarezerwowana przez nich impreza turystyczna została odwołana.
- 21 W dniu 3 sierpnia 2016 r. została ogłoszona upadłość Hellasa. Spółka ta nie zwróciła HQ i in. ceny biletów lotniczych.

- 22 HQ i in. wystąpili do Rechtbank Noord-Nederland (sądu rejonowego dla Niderlandów Północnych) z powództwem przeciwko Aegean Airlines, wnosząc o zasądzenie na ich rzecz odszkodowania za odwołanie lotu z dnia 17 lipca 2015 r. oraz zwrotu kosztów biletów lotniczych na ten lot, odpowiednio na podstawie, po pierwsze, art. 5 ust. 1 lit. c) rozporządzenia nr 261/2004, a po drugie, art. 8 ust. 1 lit. a) tego rozporządzenia.
- 23 Aegean Airlines zakwestionowała, tytułem głównym, możliwość zastosowania rozporządzenia nr 261/2004, zwłaszcza w świetle jego art. 3 ust. 6.
- 24 Jednakże orzeczeniem wstępnym z dnia 14 listopada 2017 r. rozpoznający sprawę Rechtbank Noord-Nederland (sąd rejonowy dla Niderlandów Północnych) oddalił ten zarzut, wskazując, że możliwość stosowania rozporządzenia nr 261/2004 względem pasażerów, którzy wykupili imprezę turystyczną, jest wykluczona na podstawie tego przepisu wyłącznie w przypadku, gdy odwołanie imprezy jest niezależne od tego, czy przewoźnik lotniczy był gotów zrealizować przelot lub przeloty stanowiące część tej imprezy, czy też nie, podczas gdy w niniejszej sprawie taka sytuacja nie wystąpiła. Rechtbank Noord-Nederland (sąd rejonowy dla Niderlandów Północnych) stwierdził bowiem, po pierwsze, że decyzję o odwołaniu lotów podjęła Aegean Airlines, jako, że Aegean Airlines byłaby gotowa wykonać loty tylko w przypadku uiszczenia wcześniej przez Hellas ustalonej ceny lotu. Po drugie nie podniesiono, że Hellas miał poinformować o odwołaniu imprezy turystycznej z powodów innych niż rzeczona decyzja Aegean Airlines o odwołaniu lotów, czego również nie wykazano.
- 25 Zgodnie z rozporządzeniem nr 261/2004 HQ i in. otrzymali zatem zryczałtowane odszkodowanie od Aegean Airlines za odwołanie spornego lotu. Sąd ten nie wypowiedział się natomiast w przedmiocie żądania zwrotu kosztów biletów lotniczych.
- 26 W kwestii tej Aegean Airlines podnosi pomocniczo, iż w zakresie, w jakim chodzi o imprezę turystyczną, z art. 8 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004 wynika, że nie jest ona zobowiązana do zwrotu HQ i in. kwoty uiszczonej przez nich za bilety na rzecz Hellas.
- 27 W tych okolicznościach Rechtbank Noord-Nederland (sąd rejonowy dla Niderlandów Północnych, Niderlandy) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy art. 8 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, że pasażer, który na podstawie (transponowanej do prawa krajowego) dyrektywy 90/[314] w sprawie imprez turystycznych ma prawo domagania się zwrotu kosztów biletu od organizatora imprezy turystycznej, nie może już żądać zwrotu tych kosztów od przewoźnika lotniczego?
- 2) Jeśli odpowiedź na pytanie pierwsze jest twierdząca, to czy pasażer może jednak domagać się zwrotu kosztów biletu od przewoźnika lotniczego, jeżeli jest prawdopodobne, że organizator imprezy turystycznej, w przypadku przypisania mu odpowiedzialności, nie byłby ze względów finansowych w stanie rzeczywiście zwrócić tych kosztów i jednocześnie nie podjął żadnych środków gwarancyjnych mających zabezpieczyć ich zwrot?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

- 28 Poprzez dwa pytania, które należy zbadać łącznie, sąd odsyłający zmierza w istocie do ustalenia, czy art. 8 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, że pasażer, który na podstawie dyrektywy 90/314 może dochodzić od organizatora imprezy turystycznej zwrotu kosztów biletu samolotowego, nie może w związku z tym dochodzić zwrotu kosztów tego biletu na podstawie rzeczzonego rozporządzenia od przewoźnika lotniczego i to również wtedy, gdy organizator imprezy turystycznej nie jest ze względów finansowych w stanie zwrócić tych kosztów i gdy nie podjął żadnych środków mających zagwarantować ich zwrot.

- 29 Jeżeli chodzi o pytanie, czy pasażerowie uprawnieni do dochodzenia od organizatora imprezy turystycznej zwrotu kosztów biletu samolotowego mogą dochodzić zwrotu kosztów tego biletu również od przewoźnika lotniczego, należy na wstępie przypomnieć po pierwsze, że zgodnie z art. 8 ust. 1 lit. a) rozporządzenia nr 261/2004 w związku z art. 5 ust. 1 lit. a) tego samego rozporządzenia, w przypadku odwołania lotu na przewoźniku lotniczym spoczywa obowiązek zapewnienia podróżującym pomocy, polegającej m.in. na zwrocie kosztów zakupionego przez nich biletu (zob. wyrok z dnia 12 września 2018 r., Harms, C-601/17, EU:C:2018:702, pkt 12).
- 30 Po drugie, art. 8 ust. 2 rzeczonego rozporządzenia stanowi, że prawo do zwrotu kosztów biletu ma również zastosowanie do pasażerów, których lot stanowi część imprezy turystycznej, z wyjątkiem sytuacji, w której prawo do zwrotu należności wynika z dyrektywy 90/314.
- 31 Z owego jasnego sformułowania art. 8 ust. 2 wynika, że sam fakt istnienia prawa do zwrotu kosztów biletu na podstawie dyrektywy 90/314 jest wystarczający dla wykluczenia możliwości dochodzenia przez pasażera, którego lot stanowi część imprezy turystycznej, zwrotu kosztów jego biletu na podstawie rozporządzenia nr 261/2004 od obsługującego lot przewoźnika lotniczego.
- 32 Wykładnia ta znajduje potwierdzenie w pracach przygotowawczych nad rozporządzeniem nr 261/2004. Jak zauważył bowiem rzecznik generalny w pkt 43 i 44 swojej opinii, z prac przygotowawczych wynika, że prawodawca Unii nie chciał całkowicie wykluczyć z zakresu stosowania owego rozporządzenia pasażerów, których lot stanowi część imprezy turystycznej. Pragnął on jednak utrzymać w stosunku do nich w mocy system ustanowiony uprzednio na mocy dyrektywy 90/314, uznawany za dostatecznie chroniący ich interesy.
- 33 Jak wynika w tym zakresie z art. 3 ust. 6 rozporządzenia nr 261/2004, rozporządzenie to nie narusza praw wywodzonych z dyrektywy 90/314 przez pasażerów, którzy wykupili imprezę turystyczną.
- 34 Artykuł 8 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004 implikuje zatem, że prawa do zwrotu kosztów biletu, na podstawie, odpowiednio, przywołanego rozporządzenia i dyrektywy 90/314, nie podlegają kumulacji, ponieważ tego rodzaju kumulacja uprawnień mogłaby – jak stwierdził rzecznik generalny w pkt 64 swojej opinii – doprowadzić do nieuzasadnionej nadmiernej ochrony danego pasażera, ze szkodą dla obsługującego lot przewoźnika lotniczego, gdyż ryzykowałby on tym, że ponosiłby on w stosunku do klientów organizatora imprezy turystycznej część odpowiedzialności spoczywającej na organizatorze imprezy turystycznej na podstawie umowy zawartej między nim a jego klientami.
- 35 Z powyższych rozważań wynika, że pasażerowie, którzy na podstawie dyrektywy 90/314 mogą dochodzić od organizatora imprezy turystycznej zwrotu kosztów biletu samolotowego, nie mogą dochodzić zwrotu kosztów tego biletu od przewoźnika lotniczego na podstawie rozporządzenia nr 261/2004.
- 36 Wniosek ten pozostaje aktualny również w sytuacji, gdy organizator imprezy turystycznej ze względów finansowych nie mógłby zwrócić kosztów biletu i nie podjąłby żadnych środków mających zagwarantować ich zwrot.
- 37 W świetle jasnego brzmienia art. 8 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004 nie ma bowiem znaczenia, czy organizator imprezy turystycznej nie jest ze względów finansowych w stanie zwrócić kosztów biletu, czy podjął środki mające zagwarantować ów zwrot, czy też, czy okoliczności uniemożliwiają wykonanie ciążącego na nim zobowiązania do zwrotu na rzecz odnośnych pasażerów.
- 38 Takiej wykładni art. 8 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004 nie podważa główny cel tego rozporządzenia, polegający – co wynika z jego motywu 1 – na zagwarantowaniu wysokiego poziomu ochrony pasażerów.

- 39 Jak wynika bowiem z pkt 32 niniejszego wyroku, prawodawca Unii wziął pod uwagę dostatecznie chroniący ich interesy system, ustanowiony uprzednio na mocy dyrektywy 90/314.
- 40 Dokładniej rzecz ujmując, art. 7 owej dyrektywy w związku z jej motywem 21 przewiduje m.in., że na wypadek niewypłacalności organizator imprezy turystycznej musi zapewnić dostateczne zabezpieczenie umożliwiające zwrot zapłaconych pieniędzy.
- 41 Trybunał orzekł, że art. 7 dyrektywy 90/314 ustanawia w przypadku upadłości organizatora obowiązek osiągnięcia rezultatu polegającego na przyznaniu uczestnikom zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek uprawnienia do zabezpieczenia zwrotu zapłaconych pieniędzy i powrotu z podróży, a celem tego zabezpieczenia jest właśnie ochrona konsumenta przed skutkami tej upadłości, niezależnie od jej przyczyn (zob. podobnie wyrok z dnia 15 czerwca 1999 r., Rechberger i in., C-140/97, EU:C:1999:306, pkt 74; postanowienie z dnia 16 stycznia 2014 r., Baradics i in., C-430/13, EU:C:2014:32, pkt 35).
- 42 Trybunał uznał również, że uregulowanie krajowe dokonuje prawidłowej transpozycji obowiązków wynikających ze wspomnianego art. 7 tylko wówczas, gdy, niezależnie od szczegółowych zasad jego stosowania, prowadzi ono na wypadek niewypłacalności organizatora podróży do skutecznego zapewnienia konsumentowi zwrotu całości zapłaconych przez niego pieniędzy (zob. podobnie wyrok z dnia 15 czerwca 1999 r., Rechberger i in., C-140/97, EU:C:1999:306, pkt 64; postanowienie z dnia 16 stycznia 2014 r., Baradics i in., C-430/13, EU:C:2014:32, pkt 38).
- 43 W przeciwnym razie, jak wynika z utrwalonego orzecznictwa Trybunału, poszkodowany pasażer może pociągnąć do odpowiedzialności państwo członkowskie i dochodzić od niego naprawienia szkody spowodowanej naruszeniem prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 25 listopada 2010 r., Fuß, C-429/09, EU:C:2010:717), pkt 45–48 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 44 W świetle całokształtu powyższych rozważań na przedstawione pytania należy odpowiedzieć, że art. 8 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004 należy interpretować w ten sposób, że pasażer, który na podstawie dyrektywy 90/314 może dochodzić od organizatora imprezy turystycznej zwrotu kosztów biletu samolotowego, nie może w związku z tym dochodzić zwrotu kosztów tego biletu na podstawie rzeczzonego rozporządzenia od przewoźnika lotniczego, i to również wtedy, gdy ze względów finansowych organizator imprezy turystycznej nie jest w stanie zwrócić tych kosztów oraz gdy nie podjął żadnych środków mających zagwarantować ich zwrot.

W przedmiocie kosztów

- 45 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 8 ust. 2 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylającego rozporządzenie (EWG) nr 295/91 należy interpretować w ten sposób, że pasażer, który na podstawie dyrektywy Rady 90/314/EWG z dnia 13 czerwca 1990 r. w sprawie zorganizowanych podróży, wakacji i wycieczek może dochodzić od organizatora imprezy turystycznej zwrotu kosztów biletu samolotowego, nie może w związku z tym dochodzić zwrotu

kosztów tego biletu na podstawie rzezonego rozporządzenia od przewoźnika lotniczego, i to również wtedy, gdy ze względów finansowych organizator imprezy turystycznej nie jest w stanie zwrócić tych kosztów oraz gdy nie podjął żadnych środków mających zagwarantować ich zwrot.

Podpisy